

Sestanek med Mussolinijem in Hitlerjem mejniki v zgodovinskem razvoju Evrope

Odmevi snidenja na vzhodnem bojišču po svetovnem tisku

Berlin, 1. sept. a. Vsi nemški listi še naprej posvečajo cele strani srečanju Duceja s Hitlerjem na vzhodnem bojišču in pravijo:

»Novi evropski red je vedno bil cilj Hitlerja in Mussolinija, ki sta se sedaj srečala na vzhodnem bojišču v trenutku, ko se oborožene nemške sile ob boku italijanskih vojakov bore proti boljševizmu.

Zgodovina bo pokazala, da sta Benito Mussolini in Adolf Hitler dala za izpolnitev svojega poslanstva vso svojo strastno vero in to od trenutka, ko sta skušala prepričati druge države o tem, da je treba odstraniti napake in krivice iz versailleske mirovne pogodbe. Da se konča boj med njuno obnovitveno voljo in med okorelo ter jalovo reakcijo, je bilo treba odločiti z orožjem in tako je nastala vojna v letu 1939.

Vsako srečanje med Mussolinijem in Hitlerjem je vedno pomenilo mejnik v razvoju zgodovinskih, političnih in vojaških dogodkov. Novo snidenje ima torej že samo po sebi prvenstveni pomen. Njegov značaj je zlasti poudarjen zaradi kraja in dobe, v kateri je potekal. S kamenito hladnokrvnostjo dokazujeta Mussolini in Hitler svoje tovarštvo in svoje prepričanje o zmagi v trenutku, ko se Sovjetska Rusija daje v svojih temeljih in ko Anglija ne ve na udarce Osi odgovorjati z drugim, kakor z napadi na majhne države.

Zmaga je sedaj gotova. To bo zmaga miru in zmaga vseh evropskih narodov, kakor to jasno zatrjuje uradno poročilo o sestanku obeh poglavarjev. V nasprotju z versailleskimi načrti, ki so hoteli Evropo uničiti, stoji pred nami volja držav Osi, ki hočejo dati evropski celini mir, ki ne bo temeljil samo na sili orožja, temveč na upoštevanju koristi vseh narodov. Italija in Nemčija nočeta dajati zapovedi, temveč hočeta voditi v popolni zavesti o svojih dolžnostih. Sestanek med Ducejem in Hitlerjem je demonstrativno potrdil dejstvo, da bo gotovo dosežen cilj držav Osi. Ta cilj je zmaga nad boljševizmom in nad bogatstvom.

Hitler in Mussolini sta na predajih črteh evropske revolucije započela svoje tovarštvo ter hkratu postavila temelje za novo Evropo in za plodno sodelovanje med narodi naše celine. Duh

prve boje črte in tovarštvo, to so označbe za duhovno skupnost in za istovetnost osebnih stališč, pa tudi za narodno in idejno zvezo med njima.

Hitler in Mussolini sta ure in ure dolgo med štirimi očmi obravnavala različna vojaška in politična vprašanja. V slogu uradnega poročila se zrcali stališče popolne stvarnosti in popolne jasnosti v idejah obeh poglavarjev. Ose bori za Evropo in njen program, ki je bil zdaj razglašen, ne vsebuje brezmejnih fraz o sreči, ki jo bo prinesel svetu. Toda tudi ne vsebuje grožnje o svetovni politiki v slogu oklicev, ki jih dajejo tisti, ki trdijo, da se bore zoper samovoljno stremeljevanje narodnih socialistov.

Hitler in Mussolini imata s svojimi narodi noge trdno postavljene na zemlji evropske celine. Na ogromnem vzhodnem bojišču ni Mussolini dobil samo potrdilo o neomajnem prepričanju v zmago, temveč tudi potrdilo za zgodovinski pomen

obeh revolucij. Omeniti je treba le globoko razliko med zunanjim okvirjem sestanka poglavarjev Osi in med okvirjem posveta med Rooseveltom in Churchillom, ki sta se šla daleč od vojnih dogodkov, pa je takoj jasna razlika med svetom bogatstva, demagoškim in praznim ter med stvarnim in tvornim svetom držav novega reda. Hitler in Mussolini, dva kaplarja iz svetovne vojne, sta hotela živeti dneve svojih čet, ki se pod njunim zapovedništvom bijejo za evropsko omiko.

V pravem vojnem predelu, v neposredni bližini odločilne točke sedanjega boja sta dva najpomembnejša vojaška poveljnika naših dni pretresla do dna vprašanja in cilje, ki so v zvezi z vodstvom vojne do končne zmage in z urejanjem tiste nove Evrope, ki ji bo zmaga dala najvišji pomen. Za ta novi red je bilo veliko storjenega zlasti na evropskem jugovzhodu, kjer se mu je na pobudo držav Osi odprla pot.

Uradno vojno poročilo št. 453:

Nadaljne letalske zmage na Sredozemlju

453. vojno poročilo pravi:

V severni Afriki na kopnih frontah topniški dvoboji. Nemška letala so bombardirala britske mornariške enote v pristanišču Tobruka.

Angleško letalstvo je izvršilo polet na Tripolis in povzročilo nekoliko žrtev ter nekaj škode. Naše torpedno letalo je v bližini Tripolisa sestrelilo veliko sovražno bombno letalo, ki se je v zraku vnelo.

Včeraj popoldne so nasprotnikova letala odvrгла bombe na okraj Licato (Agrigenti). Med civilnim prebivalstvom so bile ubite štiri osebe, devet pa je bilo ranjenih.

V vzhodni Afriki so bili v odseku Uolkefita britski letalski napadi brez posledic. V drugih odsekih bojišča pri Gondarju so naše čete izvršile z uspehom akcije lokalnega značaja.

V Sredozemlju so naša lovska letala napadla formacijo sovražnih bombnikov. Sestreljeni sta bili dve letali vrste Wellington.

Vojno poročilo št. 452 pravi:

Severna Afrika: Posebno znatna delavnost topništva na fronti pri Tobruku. Nemške baterije so zadele s svojimi streli tovarniški parnik na dnu pristanišča in ga znatno poškodovali.

Naša letala so bombardirala sovražne naprave v oazi Džarabuh. Nemška lovska letala so blizu Solluma sestrelila dve britanski letali.

Sovražna letala so izvedla napade na Katanjio in Benghazi. Ni bilo niti žrtev niti škode.

Vzhodna Afrika: V sektorju Celga so se spopadi med predstražnimi oddelki končali ugodno za naše čete, ki so prizadele izgube nasprotniku, ne da bi jih same utrpeli.

Naša podmornica, ki je operirala v Atlantskem morju pod poveljstvom poročnika vojne ladje Maria Colline, je potopila moderen angleški rušilec vrste »Jervis« in parnik z 2200 tonami.

Srbski vojvoda Kosta Pečanac, voditelj četniške organizacije, je dal razglas, v katerem vabi srbsko ljudstvo na boj proti komunizmu in proti vsem razdiralnim elementom, ki so zadnje čase nastopali v Srbiji. V razglasu pravi, da bodo obsojeni na smrt vsi, ki bodo škodili državi ali zasebnim lastninam ali poškodovali kaj, kar pripada nemškim zasedbenim oblastem.

Mestne oblasti v amerškem mestu Oklahoma City so znanemu polkovniku Lindberghu prepovedale govoriti v občinskem gledališču proti vmešavanju Amerike v evropsko vojno. (Stefani.)

Nemški listi poudarjajo legendarne zmage slovi-tega letalca polkovnika Moeldersa. Njegov oddelek je od začetka vojne na Vzhodu sestrelil nad 1000 sovjetskih letal, od začetka vojne pa 1700 nasprotnih letal. (Stefani.)

Pariz, 30. avgusta, s. Zdravstveno stanje bivšega podpredsednika vlade Lavalja in časnika Deata je precej kočljivo. Izstrelki, ki je zadel Lavalja, je predril pljuča in se ustavil za centimeter pod srcem. Laval mora nekaj dni ležati čisto negibno, da se prepreči zapletit-ljaji. Glede Deata je vse odvisno od tega, ali bo mogel prestopiti napore hudih operacij, ki so bile izvedene. Zdravniki bodo v nekaj dneh lahko povedali, kako je z njima.

1. september - dveletnica druge svetovne vojne

Rim, 1. sept. s. Človeštvo se danes spominja 1. septembra 1939, ki je pomenil začetek velike žaložre, katere že dve leti pretresa svet. Človeštvo ve, da si je Poljska s komaj dvajsetimi leti državnega obstanka in s svojimi 30 milijoni različnih prebivalcev z izjemo kakega norca ni domisljala, da bi mogla kljubovati Nemčiji, toda v spopad so jo poglale roke Anglije, Francije in Združenih držav in to e pomočjo izrečne angleške obljube, da bodo vse bogataške sile takoj posredovale na poljskih bojiščih. Toda poljski narod ni videl nobenega angleškega, francoskega ali severnoameriškega vojaka ne na Visli, ne pri Kutnem, ne pred varšavskimi zidovi.

Potem je dobila Francija nauk, ki ga je zaslužila. Anglija in Amerika sta še na nogah. 1. september 1939 pomeni začetek tiste žalostne in malo slavne angleške in Rooseveltove politike, ki je nadaljevala s tem, da je neštete države drugo za drugo vrгла v spopad kakor Poljsko. Vse so dobivale stalne obljube o angleško-ameriški pomoči, te pomoči pa ni videl noben narod, ki se je žrtvoval zanje.

Po dveh letih boja in nepretrganih porazov Anglija in Amerika nadaljujeta s to svojo taktiko, ki je prav tako nora kakor trmasta in zaradi ka-

Današnji nakladi »Slov. doma« so priložene položnice. Blagovolite se jih čimprej poslužiti in poravnati naročnino!

Ne pozabite istočasno naročiti oziroma plačati naročnino za »Slovenec koledar«!

Vesti 1. septembra

V Zagrebu je umrla žena maršala Kvaternika, vojnega ministra in vrhovnega poveljnika vseh oboroženih sil.

Guverner Dalmacije, Ekse. Bastianini, je zadnje dni obiskoval razne fašistske politične kolonije in socialne ustanove vzdolž obale.

Kancelar Hitler je poslal vrhovnemu poveljniku finskih čet maršalu Mannerheimu ter predsedniku finske republike Rytiju tople čestitke ob zasedbi trdnjave Viborg po fin. četah.

Naglo nemško prodiranje v Estonijo je sovjetski vojski preprečilo, da bi bila požgala in poglala v zrak estonsko prestolnico Tallin. Uničenih je bilo nekaj tovarn in nekaj stavb. Prebivalstvo in pa nemški vojaki pobirajo zdej mine izpod najvažnejših stavb v mestu.

V Združenih državah so z veliko reklamo naznanili začetek največjih ameriških manevrov v zgodovini. Pri njih sodeluje okoli 500.000 mož. Manevri so v zvezni državi Louisiani. Razni opazovalci pravijo, da vaje najbrž ne bodo uspešno potekale, ker manjka vojakom najmodernejšega orožja, ki ga morajo ameriške tovarne pošiljati v Anglijo. (Stefani)

Po vsej Turčiji so predvčeršnjim praznovati desetletno obletnico državne neodvisnosti in republike. V Ankari, Carigradu in drugod so bile velike vojaške parade. Vodilni turški državniki so imeli spominske govore na čast utemeljitelju nove Turčije Ata Türku. (Stef.)

Angleško letalstvo je pretekli teden izgubilo pri napadih na rokavsko obalo 90 letal, prvi tedensko poročilo, ki ga je dal DNB. Pri nočnih napadih na zahodno Nemčijo pa je bilo uničenih 26 angleških bombnikov.

Imenovanje nove srbske vlade dokazuje, da države Osi ne streme po samovoljnemu imperalizmu, temveč da hočejo samo v Evropi postaviti nov politični in gospodarski red, ki bo temeljil na enakosti. Različni narodi se bodo lahko sami vladali tako, kakor vsakemu najbolj odgovarja. To so pokazali dogodki na Norveškem, Franciji, Grčiji in po drugih zasedenih pokrajinah, kjer so zmagovalci popolnoma spoštovali avtonomijo teh držav. Zdej to dokazuje tudi Srbija, ki je podjarmljena in ki ni znala spoštovati prijateljskih pogodb z Oslo, pa ji je le bila dovoljena politična obnovitev in lastna vlada, piše madridski dnevnik »Alcazar«. (Stefani)

V Brodu na Savi je hrvaški maršal Kvaternik ob navzočnosti nemškega generala Glaissa von Hostenaua slovesno izročil prometu most čez Savo, ki so ga uničile bivše jugoslovanske čete med umikom. Prvi vlak, ki je peljal čez most, je imel 33 vagonov žita za Bosno, drugi pa, ki je pripeljal iz Bosne, je vozil 40 vagonov premoga za Hrvaško. (Stefani)

Hrvaška vlada je zaprla ameriški konzulat v Zagrebu in zdaj objavlja razne listine, ki so jih dobili na konzulatu. Listine dokazujejo, da se je konzulat bavil z vohunstvom na škodo držav Osi.

Na Japonskem so danes spominske slovesnosti za žrtvami velikega potresa pred 18 leti, pri katerem je bilo 100.000 mrtvih. Ob 11.50 so po vsej državi zatulile vse sirene in prebivalstvo je eno minuto molčalo. Hkratu praznujejo danes drugič »Dan vzhodne Azije«.

Sovjeti še bombardirajo perzijska mesta

Teheran, 1. sept. s. Navzlic temu, da so bile že pred štirimi dnevi ustavljene sovražnosti v Perziji, je nekaj sovjetskih letal bombardiralo petrolejske naprave v Tazvinu ter uničilo na tisoče litrov bencina. Voditelji Angloiranske petrolejske družbe so ta napad obsodili in pravijo, da so Sovjeti hoteli s tem premisljeno zadeti bogastvo, ki skoraj v celoti pripada njihovim angleškim zaveznikom. Ze po uradnem prenehanju sovražnosti so Sovjeti bombardirali tudi perzijski mesti Sarud in Hošad.

Nemški propagandni minister dr. Goebbels na mednarodni kinematografski razstavi v Benetkah

Benetke, 1. sept. s. Nemški propagandni minister dr. Goebbels je na povabilo ministra Pavolinija včeraj prišel v Benetke, da se udeleži začelka mednarodne kinematografske razstave na Lidu. Na letališču ga je sprejel minister za ljudsko kulturo in ga priščno pozdravil ter se razgovarjal z raznimi vodilnimi osebnostmi iz stranke ter iz vodstva razstave. Ko je pregledal častni oddelek

in sprejel pozdrave narodnosocialistične skupine v Benetkah ter otrok iz Hamburga, ki so na letovišču na Lidu, je v spremstvu ministra Pavolinija odšel na krov jachte »Cyprus« ter se potem odpeljal mimo okrašenih nabrežij v fašistski dom, kjer mu je bil prirejen slovesen sprejem. V kraljevi palači se je vpisal tudi v dvorno knjigo Nj. Visokosti vojvode Genovskega.

Letalsko delovanje na vzhodnem bojišču Finci so zavzeli po hudih bojih trdnjavo Viborg

Hitlerjev glavni stan, 31. avgusta. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo naslednje uradno vojno poročilo:

Kakor je že bilo objavljeno v posebnem poročilu, so finske čete uničujoče porazile v hudem boju sovjetske sile na področju pri Viborgu ter 30. avgusta zavzele mesto samo. Istočasno so prodrli finski oddelki v sredini Karelske ožine v smeri proti Leningradu, pri čemer so zavzeli mnogo ozemlja.

Berlin, 1. sept. s. 30. avgusta so Sovjeti skušali z oklepnimi vozovi napasti postojanke neke nemške pehotne divizije na srednjem delu bojišča. Napad je bil odbit, potem pa je pehota prešla v protinapad in zadala nasprotniku krvave izgube. Uničenih je bilo sedem oklepnih voz.

Na nekem drugem kraju srednjega bojišča so Nemci po trdih, a zmagovitih bojih zajeli 2170

mož ter veliko orožja. Na severnem delu bojišča se je nemški napadalni oddelek z drzinim naskokom polestil važnega mosta. Med drugimi boji je nemška protiletalska baterija uničila tri sovjetske topničarke in motorno torpedovko, en večji in en manjši parnik.

Nemško letalstvo je 30. avgusta v bojih sestrelilo 100 sovjetskih letal, hkratu pa bombardiralo zbiranja sovjetskih čet in železniške naprave na severnem bojišču. V Zaporozju so Nemci večkrat presenetili sovjetske oddelke, ki so se vkravali, in jim povzročili hude izgube. Uničeni so bili celi oddelki konjenice. 10. avgusta ponoči je nemško letalstvo z dobrim uspehom bombardiralo vojaške cilje pri Brijansku. Zadeto je bilo železniško križišče ter stavbe na postaji. V okolici mesta je bilo zadetih tudi nekaj skladišč streliva. Pri Orelu je bilo vržnih s tira več voj. vlakov.

Letalska vojna na zahodu

Hitlerjev glavni stan, 1. sept. s. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Ob angleški vzhodni obali so bombardirala bojna letala v poslednji noči razne pristaniške naprave. Nadaljnji letalski napadi so bili usmerjeni proti letališčem v srednji Angliji.

Enote vojne mornarice so sestrelile ob nizozemski obali 8 lovska letala pa ob norveški obali 3 angleška letala.

Posamezni angleški bombniki so prodrli v poslednji noči nad severnozahodno Nemčijo. Protiletalsko topništvo je sestrelilo eno sovražno letalo.

Shodi bolgarskih ministrov in poslancev v septembru

Sofija, 1. sept. s. Bolgarski ministri in poslanci bodo v septembru imeli po državni vrsto shodov, na katerih bodo razlagali notranji in zunanji položaj Bolgarije, poglavitno glede na sedanje čase. Namen teh shodov, na katerih bodo govorili voditelji bolgarskega javnega življenja, je, prikazati v pravi luči mednarodne dogodke glede na koristi države. Glede notranjega položaja bodo razpravljali zlasti o gospodarskih vprašanjih, ki jih bo Bolgarija morala v bodoče reševati.

Omejitev porabe bencina za strojni pogon in za čiščenje

Vse prizadete opozarjamo, da od meseca oktobra dalje zaradi pomanjkanja razpoložljivih količin goriva ne bodo oblasti več nakazovale bencina za pogon strojev za žaganje drv, za rezanje krme, za čiščenje tiskarskih strojev in drugega. Vsi prizadeti naj svoje naprave oskrbe z električnim motorjem, z motorji na plin iz oglja ali na metan. Za čiščenje strojev pa naj uporabljajo druge snovi.

Ukinitev avtobusnega prometa ob nedeljah in praznikih

Z razpisom z dne 27. avgusta t. l. št. ur. 355-110 je Visoki komisariat, urad za civilno motorizacijo odredil, da se zaradi izenačenja s prilikami v pokrajinah Kraljevine počenši s 1. septembrom t. l. ukine avtobusni promet na rednih progah ob nedeljah in praznikih.

O tem se obveščajo tako avtobusna podjetja kakor občinstvo.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Prva poveljna srbska vlada imenovana Predsednik vlade je general Milan Nedić, ki naj z lastnimi silami zajamči Srbiji notranji red in mir

Beograd, 31. avg. s. Poveljnik nemških zasedbenih čet v Srbiji je na prošnjo ministra-komisarja Ačimovića zaupal generalu Nediću sestavo srbske vlade. General Nedić je sprejel to nalogo in je predložil nemškemu poveljniku naslednjo vlado:

Predsednik vlade general Milan Nedić, notranji minister Milan Ačimović, gradbeni minister inž. Ognjen Kuzmanović, prometni in poštni minister Josip Kostić, delovni minister Panta Drašković, minister brez listnice Momčilo Janković, finančni minister dr. Ljubša Mikšić, pravosodni minister dr. Čedomir Marjanović, kmetijski in prehranjevalni minister dr. Miloš Radosavljević, gospodarski minister Mihajlo Oljčan, prosvetni minister dr. Miloš Trivunac, minister za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Jovan Mijusković.

Nemški poveljnik je odobril to vlado. Ob tej

priliki so bili nemškemu poveljniku predstavljeni člani nove vlade.

Vrhovni poveljnik Srbije general Jankelmann je imel med izločitvijo vladnih poslov novemu predsedniku vlade generalu Milanu Nediću govor, v katerem je izrazil svoje prepričanje, da se velika večina srbskega ljudstva ne strinja z elementi, ki so pod krinko nacionalizma v zadnjih časih povzročili motnje v življenju dežele. Po tem prepričanju je vrhovni poveljnik Srbije dovolil sestavo nove vlade, ki naj bi prinesla deželi red in varnost in omogočila, da se odvzamejo nemškim četam naloge, ki spadajo pod izključno pristojnost konstruktivnih srbskih sil in srbske vlade.

General Nedić je v svojem odgovoru izrazil svojo in svojih sodelavcev trdno voljo, da zagotovijo deželi red, ter izrazil upanje, da mu bo mogoče v kratkem času s potrebnimi prenosnimi in s organizacijo srbske oborožene sile z lastnimi sredstvi zagotoviti notranji red in mir. Tako bo mogoče umakniti nemške čete, ki se bodo mogle posvetiti svojim nalogam.

Ljubljana - pokalni prvak SNZ

Ljubljana, 1. septembra.

Tekma je bila na krasnem stadionu Hermesa v Šiški. Igrišče je vzorno in kar užitek je gledati tekmo, posebno, če je ta še razburljiva, kakršna je bila včerajšnja.

Ljubljana : Hermes 3 : 3 (1 : 3)

Pred več kot 500 gledalci je Ljubljana komaj iztisnila žilavemu Hermesu neodločen rezultat. Naslednji igralci so pritekli ob pol 6 na igrišče:

Hermes : Oblak-Klančnik, Žitnik-Skoporec, Sočan III., Sočan II.-Derenda, Brodnik, Aljančič, Eržen in Dežman.

Ljubljana : Mikuš-Hassl, Puterle-Pelicon, Udovč, Lah II.-Starec II., Lah I., Starec I., Pepček in Kroupa.

Sprva se obe moštvi še ne upata prav pokazati kaj znata in le olipavata. Kmalu pa se oba nasprotnika začnejo nervoznosti oreteta in nevarno napadeta. Ne mine še sedma minuta, ko se Hermes prvič nasmešne sreča. Branilec Ljubljane poda nenevarno žogo nazaj svojemu vratarju, ki izteče iz gola povsem napačno. Žogo dobi prisebni Aljančič in že obsedi prva žoga v mreži. 1:0 za Hermes. Prijatelji železnice so tega uspeha veseli in se bolj vzpodbujajo svoje. Igra postaja vse bolj živahna in valovi iz polja. Hermesani se bolj pritiskajo in nevarni napadi se vrste pred golom Ljubljane. Kljub stalnim hermežanskim napadom pa dobi žogo v 10. minuti Pepček, preigra desnega branilca in ostro streljano žogo najde pot v gol pod vratarjevim trebuhom. Ta gol je Oblakova zadeva. Žoga je bila neubranljiva. Stanje 1:1. Ne mine spet 5 minut in že je spet žoga v hermežanski mreži. Brodnik je priseben in pošlje žogo, ki jo dobi s krila, efektno z glavo v mrežo. V 20. minuti ima Ljubljana krasno priliko za izenačenje. Branilec Klančnik namerava oddati žogo svojemu vratarju, vendar pa je Pepček hitrejši, mu odvzame žogo in še kakih 20 m je do gola. Žogo takoj odda Starec, ki pa je na žalost ljubljanskih navijačev v ofsjad poziciji, kar sodnik seveda vidi. Če ne bi Pepček žoge oddal, bi bil gol skoraj siguren. Škoda. Zamujena prilika. V 30. minuti je spet nevarna situacija pred golom Ljubljane. Nevarno žogo, ki je prišla po zraku iz kota Mikuš boka, toda ne dovolj daleč v polje. Žogo si pribori Brodnik in že obsedi v mreži. Rezultat 3:1 za Hermes. Gledalci že sklepajo končne račune, saj je vse videti, da bo danes spravil zmago Hermes v svoj žep. Dva gola naskoka je težko nadoknaditi, čeprav se v nogometni tekmi da popraviti še vse kaj hujšega. V 34. minuti si Lah I. pripravi lep predložek, hitro steče proti голу in silna bomba obsedi v mreži. Toda žogo je dobil v ofsjadu in sodnik ne prizna zgoditka. Čisto v redu. Z rezultatom 3:1 se konča prvi polčas in igralci gredo na odmor.

V drugem polčasu Ljubljana malo premenja svoje moštvo. Bistvena sprememba je, da gre Hassl na krilo, kar je nevarno za nasprotnikov gol, kajti lepe žoge, ki jih pošilja pred nasprotnikov gol, so vsakokrat nevarne. Premoč Hermesa je tudi v začetku drugega polčasa očitna. Fantje so se v igro zagrizli in ne popuste. Napad za napadom se vali proti ljubljanskim vratom. Že takoj v začetku se ponudi Hermesu lepa prilika za zvišanje. Aljančič pa, namesto da bi oddal žogo prosto stoječemu krilu, se rajši z njim celo bori. Kjer pa se je pripravila dva, tam... In tako je zrelo pozicijo razčistil nasprotni branilec. Škoda. Ljubljana napada redko in še to nenevarno. V 9. minuti kot proti Hermesu. Nič kaj nevarna žoga pride na glavo Skoporca, od tu pa namesto, da bi šla v polje, pa najde pot naravnost v lastno mrežo. Lastni

gol. Rezultat 3:2. Ljubljana začne upati in igra postaja vse bolj živa in odprta. Kmalu pride na strel Pepček, ki nevarno in ostro strelja. Močno bombo lepo brani Oblak. Prav ista situacija nastane na nasprotni strani čez nekaj minut. Tudi tu Mikuš uspešno brani Brodnikov ostri strel. V 20. minuti je spet nevarna gneča pred ljubljanskim golom. Vmes poseže spet Mikuš in razčisti. V 26. minuti ima H. spet priliko za povišanje. Mikuš izpade žoga iz rok, toda Dežman ni priseben, da bi izkoristil. Napadi se vrste iz polja v polje, hitrost ne popušta, borba je lepa in gledalci uživajo. V 32. minuti Ljubljana močno napada in Kroupa izrabila priliko in doseže izenačenje. Gol je bil krasen — neubranljiv. Ljubljani je z neodločenim rezultatom pokal zagotovljen in opaziti je zavlačevalno taktiko. Hermes ne popusti, saj nima vač kaj izgubiti. V 39. minuti nevarni Brodnikov strel zgreši cilj. Hermes napada in napada, toda rezultat se ne menja.

Ljubljana se v včerajšnji igri ni pokazala kot izenačena enajstotina. Mikuš v голу je bil več kot nesiguren. Dva gola ima na vesti. Bralniki par je zadovoljil. Enako so bili pridni tudi krilci, le da niso dovolj povezali igro med napadalci in obrambo. V napadu sta bili mesti srednjega in desnega napadalca slabo zasedeni. Bojimo se, da obe novi moči ne bosta mogli zadovoljiti. Brzina, brzina! Od Ljubljancev moramo omeniti posebno Laha I., ki je bil neumoren in priden, da že zlepa ne tako. Žal pa ni imel okrog sebe ljudi, ki bi mu pomagali. Za prvenstveni ples je treba moštvo prenoviti, pomladiti.

Hermes se je včeraj pokazal z najboljšo strani. Kakor je videti, je najmočnejši ljubljanski klub Ljubljana dobil v Hermesu resnega nasprotnika. Hermes ni včeraj prav nič ostajal za Ljubljance, nasprotno, v marsičem jih je prekašal. Vzoren je bil štart in borbenost. Če bo Hermes še vnaprej tako igral, mu je zagotovljena še lepa bodočnost. Branilski trio je bil zanesljiv. Oblak pa nosi krivdo vsaj enega gola. Pomočniška linija je bila več kot poživljiva. Najboljši pa je bil vsekakor Sočan II. V napadu sta bila zelo dobra Brodnik in Eržen. V kratkem: Hermes za včerajšnjo igro zasluži vso pohvalo. Le tako naprej.

Ljubljana komb. : Slavija 3 : 1 Jadran : Korotan 3 : 1

Veliko romanje vernikov h Kraljici miru na Kurešček

Ljubljana, 1. septembra.

Včerajšnja nedelja je bila v ljubljanski škofiji posvečena vernikom iz ljubljanske pokrajine romanju na Kurešček, h Kraljici miru. Ta prijazna romarska božja pot je že od nekdaj služila Slovincem, da so se zatekali h Kraljici miru, ki jo je naš narod že davno prejel slavil, še preden je Cerkev slovesno uvedla to čaščenje. Redno vsako letno romanje je bilo uvedeno lani, letos pa je v novih razmerah romanje privabilo ogromno število vernikov. Romanje je vodil g. škof dr. Gr. Rožman, ki je tudi pridigal in maševal, hkrati pa se je romanja udeležilo nad 50 duhovnikov. Romarji so iz dna erca prosili svojo Najvišjo zaščitnico, naj usliši njihove prošnje in nam podela tako zaželeni mir.

Vreme je bilo romanju naklonjeno, ker ni bilo prehude vročine in saporice, pa tudi dežja k sreči ni bilo. Romarji so sklenili, da tudi prihodnje leto poromajo h Kraljici miru na Kurešček.

Iz Srbije

50 milijonov za srbske železnice. Svet srbskih političnih komisarjev je sprejel sklep, da bo najel pri državni hipotekarni banki 50 milijonov dinarjev posojila za dograditev železniške proge od Kraljeva do Čačka, za popravila železnice in postaj v Nišu, Kraljevu in Velikem Bečkereku ter ta zgraditev večjega števila delavskih stanovanj.

Novi srbski delavci za Nemčijo. V četrtek je odšel iz Beograda vlak z več sto srbskimi industrijskimi delavci, ki bodo dobili delo v raznih nemških industrijah, poglavito v Berlinu, Gdan-sku in Spodnjem Saškem. Prav tako pa je odšlo mnogo srbskih delavcev na poljsko delo v Nemčijo.

Poln obrat v srbskih železniških delavnicah. Srbski prometni komisar je pred dnevi pregledal vse železniške delavnice v dolini Morave in ugotovil, da delujejo vse v polnem obratu. V delavnici v Nišu je zaposlenih 2200 delavcev, ki delajo noč in dan navzlic pomanjkanju materiala in orodja. V niški delavnici popravijo mesečno povprečno po 20 lokomotiv, 70 osebnih in 200 tovornih vagonov. Delavnica v Crvenem Krstu zaposluje okrog 1700 delavcev.

Kaznovani napadalci. Uradno je bilo v Belgradu objavljeno: 25. avgusta proti 20. uri zvečer je 20 do 30 oboroženih napadalcev napadlo vas Beli Potok, 20 km zahodno od Knjaževca. Napadalci so ogražali župana, razdeljevali hujšaške letake in držali govore. Nato so izginili. Poseben oddelek orožništva je bil odposlan iz Knjaževca v Beli Potok. V Podgorcu je bilo 25. avgusta požarih 11 poslopij, katerih lastniki so bili v gorah pri ubežnikih.

Komunističen agitator ubit. Iz Gornjega Milanovca poročajo, da se je posrečilo patroli orožnikov, sestavljeni iz prostovoljcev, zasati v bližini vasi Nevade štiri komuniste na posvetu. Student Nikolić, ki je bil vodja komunistične skupine učitelja Rakića, in kateri je bil sodeloval pri mnogih sabotažnih dejanjih, je bil pri poskusu pobega ubit.

Objav poveljnika Srbije. Nemški poveljnik Srbije je objavil sledeče: Da bi mogli lastniki hiš v Belgradu, katere je zaseglo nemško vojaško poveljstvo, pobrati sadeže s svojih vrtov, je poveljnik odredil, da bodo smeli lastniki od 10 do 12 vsak dan dopolne obiskati svoj vrt, seveda pa se bodo pri tem morali izkazati s potrdilom, da je vrt njihov.

S štajerskega

Notranji minister dr. Frick v Mariboru. V četrtek je prišel s Koroške na štajersko nemški notranji minister dr. Frick, ki ga je v Dravogradu sprejel šef civilne uprave na Spodnjem Štajerskem Überreither. Minister dr. Frick je obiskal Dobro in Celje, kraje ob Sotli, Ptuj in Radence. V soboto je dr. Frick obiskal Maribor. Včeraj pa je odpotoval naprej v Graz.

Povišanje pokojnin. V Mariboru je bilo objavljeno, da se bodo za 50 odstotkov povišale pokojnine bivšim jugoslovanskim upokojencem, in sicer od 1. avgusta naprej. Ta uredba bo veljala tako dolgo, dokler ne bo to vprašanje končno rešeno. Predpogoj za prejem povišane pokojnine pa je članstvo v štajerski domovinski zvezi.

V mariborski bolnišnici je umrla 27 letna Alojzija Kacžić iz Remšnika. Zrtev prometne nesreče sredi Maribora je postal pomožni delavec Alojzij Markovič. Mimo njega je vozil avtomobil s priklopnim vozom, ki ga je opazil in ga podrl. Delavec si je zlomil nogo. V Pencilici je padel s strehe hlapec Anton Flakus. Pri padcu se je pobil po glavi in si zlomil levo podlakt.

Za poverjenika vsega gasilstva na Spodnjem Štajerskem je bil imenovan inž. Wipler, ki je bil doslej okrajni voditelj gasilstva v pokrajini štajerski.

Na štajerskih srednjih šolah se bo pouk začel 1. septembra. Če bi se na kakšnem zavodu pouk ne mogel začeti ob tem določenem terminu, pa bodo učenci pravčasno obveščeni o morebitnih spremembah.

V Mariboru so umrli: 84 letna zasebnica Alenora Moser, 77 letna Marija Belič, na Pobrežju pa 69 letna Elizabeta Pleteršnik.

Posebne predstave kulturnih filmov v Mariboru. Kakor v drugih nemških mestih, bodo tudi mariborski kinematografi začeli vrteti posebne kulturne filme. Filmi bodo seveda nemškega domačega izdelka. Za nameček bodo kinematografi vrteli vselej tudi tedenske predloge, posebno pa filmske posnetke z vzhodnega bojišča.

Prometna nesreča. Na vogalu Tržaške in Perkovice ulice v Mariboru popravljajo cesto. 16 letni Vinko Vračko iz Maribora je imel nalogo z rečo zastavico dajati voznikom znamenja in jih opozarjati na pretečo nevarnost. Toda pri tem ga je eno od mimo vozečih vozil opazilo, da je padel pod zadnja kolesa, ki so mu zdrobila levo nogo. Razen tega je fant odnesel še druge težje poškodbe. Poškodovano nogo mu bodo bržkone odrezali. Ključavničarju državnih železnic Rudolfu Zabutku je med delom padel težak kos železa na nogo in mu zmečkal nekaj prstov. — Pri gradnji predora v Kosiških je prišel delavec Jožef Komet z desno roko med obdobja dveh vagončkov, ki sta mu zmečkala vso roko.

Od jutri dalje zatemnitev od 21 zvečer do 6 zjutraj

Ekse. Visoki Komisar za Ljubljansko Pokrajino z ozirom na lastno odredbo z dne 10. junija 1941-XVIII, ki se nanaša na zatemnitev in zaradi izkazane potrebe določa novo uro za zatemnitev. Do nadaljnjega se mora stroga zatemnitev izvajati od 21. ure zvečer p do 6. ure zjutraj. Organi javne varnosti bodo skrbeli za strogo izvajanje tega določila. Prestopniki bodo kaznovani po določilih čl. 6—51 ev. zak., ki določa zapor do 3 mesecev in globo do 2000 lir.

Včerašnja nedelja je bila pusta

Ljubljana, dne 31. avgusta.

Po sobotnem hudem deževju, ki je namočilo hrib in dol, je Ljubljana danes vstala v meglenem jutru. Težke megle so se podile ob Golovcu in Rožniku in se niso hotele dvigniti. Veter je vel enkrat od severa, drugič od zapada. Ljubljanskega gradu ni bilo mogoče videti, tako nizko so ležale debele plasti znane ljubljanske megle. Enajst je bila že ura, ko so se začeli megleni zastori tisti. Sem in tja je pokukalo sonce. Nebo pa se ni čisto zjasnilo in od severa proti jugu so se podili oblaki. Izletniki, ki so se že čez teden menili, kam jo bodo v nedeljo mahnil, so ostali lepo doma, saj niso točno vedeli, kakšna bo nedelja, ki jim je pa megla zmešala račune. Popoldne je sijalo nekaj časa sonce in so jo mešani mahnil v bližnjo ljubljansko okolico.

Vreme je bilo hladno, saj pa tudi ni čudno, ko je pa na Kamniških planinah zapadel sneg precej globoko. Kadar pa je na Ljubljani bližnjih planinah sneg, tedaj se ozračje znatno ohladi. Tako je bilo tudi danes. Veliko je bilo na cesti že ljudi, ki so imeli oblečene površnike in toplejše obleke. Kljub oblačnemu vremenu je ostal dan le brez vsakih padavin. Ljubljanska kronika je bila to nedeljo pusta in nič posebnega se ni dogodilo. Kino-predstave so bile lepo obiskane, prav tako je bilo dobro zasedeno tudi dramsko gledališče, kjer so mariborski gledališki igralci uprizorili prvo svojo letošnjo premiero. Odigrali so Senečičevega »Nenavadnega človeka«. Tudi kavarne in gostilne so bile polne ljudi. Bilo je okrog prvega in plače so že tudi »spetegnili«. Z eno besedo: današnja nedelja je bila pusta.

S Hrvaškega

Maršal Kvaternik imenovan za krilnika ustaške milice. To je najvišja stopnja, ki jo kdo more doseči v ustaški milici. Obenem je bilo odločeno, da bo maršal Kvaternik, ki je obrambni minister in vojskovodja, postal tudi član Paveličeve osebne garde.

Ekse. general Ambrosio v Zagrebu. Poveljnik 2. Armade general Ambrosio je prišel s svojim spremstvom v Zagreb in je začel s hrvaškimi merodajnimi krogi razgovore za izvedbo nedavno med Hrvaško in Italijo sklenjenega sporazuma o vojaškem varstvu hrvaškega jadranskega pasu.

Zamenjava 50 in 100 dinarskih bankovcev. Preteklo sredo popoldne je bil objavljen v službenem listu ukaz, po katerem prenehajo veljati 50 in 100 dinarski jugoslovanski bankovci, ki bodo zamenjani do 6. septembra z novimi bankovci v kunah. Odlok je prišel popolnoma nepričakovano, in sicer zato, ker se je pojavilo v prometu mnogo ponarejenega denarja. Do zneska 3000 din bodo bankovce takoj zamenjali, za višje zneske pa bodo lastniki dobili potrdila, na podlagi katerih bodo lahko od 15. septembra naprej dvignili še preostali znesek kun.

Smrtna kazen z ustrelištvijo. Hrvaški uradni list je objavil ukaz, po katerem bodo odslej na Hrvaškem vsako od sodišča izrečeno smrtno kazen izvedli z ustrelištvijo in ne več z obešanjem.

Nova skladišča na zagrebškem kolodvoru. Vlada je odobrila 2 milj. kun za dograditev velikih skladišč na zagrebškem glavnem kolodvoru. Skladišča so začeli graditi že pred dvema letoma. Razen tega bodo dogradili blizu postaje tudi novo palačo poštnega ravateljstva, ki bo veljala 60 milijonov kun.

Obsodbe komunistov v Sarajevu. Naglo sodišče v Sarajevu je sodilo več mladeničev, ki so širili komunistično propagando. Eden od njih je bil obsojen na smrt, ostali pa na 20 let prisilnega dela.

Reka bo hrvaško izvozno pristanišče. Italijanska in hrvaška vlada sta se sporazumeli o tem, da bo Reka poslej postala hrvaško izvozno pristanišče. Že poprej je imela bivša Jugoslavija pravico do svojega pasu v reškem pristanišču, sedaj pa bo to ugodnost uživala neodvisna Hrvatska država. Bivše jugoslovanske vlade so dajale prednost Sušaku in zanemarjale reško pristanišče. To pa je sedaj nemogoče, ker je tudi Sušak pripadel Italiji.

Železniški most pri Slavonskem Brodu gotov. Konec avgusta je bil popolnoma popravljen železniški most preko Save med Slavskimi in Bosanskimi Brodom. Most je razrušila pri svojem umiku bivša jugoslovanska vojska. Hrvaška vlada je dala spravo narediti začenši pontonski most, ko pa je dobila potreben material, je bil v štirih tednih postavljen nov železen most.

Hrvaška potrebuje 20.000 učiteljev. Hrvaški prosvetni minister je sestavil nov učni načrt za ljudske šole. Tako bo odslej vsak otrok moral obvezno hoditi v šolo ne štiri leta, pač pa šest let. Zaradi tega bodo povečali število učiteljskih za 20.000. Sedaj je na ozemlju hrvaške države okrog 5000 ljudskih šol z 12.000 učitelji. Prejšnji jugoslovanski šolski zakoni so omejevali število učiteljskih in zato je vladalo povsod pomanjkanje učiteljev. Sedaj bodo skušali vzgojiti v najkrajšem času več tisoč učiteljev, nato pa uvesti pouk v novih ljudskih šolah. Novo šolsko leto se bo na Hrvaškem začelo 21. septembra. Obenem bodo izdane tudi nove šolske knjige, ki so že vse sestavljene in se sedaj nahajajo v tisku.

Pogozdovanje na Hrvaškem. Gospodarsko ministrstvo hrvaške države se bavi z načrtom za pogozditev kraških goličev v Dalmaciji in Hercegovini. Načrt je zelo obsežen in bi zahteval ogromno žrtev, zato pa so njegovo izvedbo odložili na čas po vojni.

Vladimir Radić o dr. Krnjeviću. V zagrebškem »Novem listu« je napisal Vladimir Radić hud napad na glavnega tajnika hrvaške kmečke stranke dr. Krnjevića, ki deluje sedaj kot podpredsednik jugoslovanske vlade v Londonu in po radiju uganja ostro kampanjo proti neodvisni hrvaški državi. Zraven tega napada Radić tudi podpredsednika HSS inž. Košutića. Radić pravi, da sta dr. Krnjević in inž. Košutić podpisala 12. maja 1931 spomenico na versailleske države in predlagala, naj bi te države odstavile kralja Aleksandra, da se tako prepreči prelivanje krvi v Jugoslaviji. Po mnenju Vladimirja Radića je ta dokument najboljša priča za to, kakšna je miselnost dr. Krnjevića in inž. Košutića.

Novo naglo sodišče. Hrvaški pravosodni minister dr. Puk je imenoval novo naglo sodišče, čigar pristojnost se bo raztezala na vse ozemlje samostojne hrvaške države.

Axel Munthe: »Spomini in utrinki«

La Madonna del Buon Cammino.

Neka starica je zdravniku pripovedovala, da v podrti bajti v Ortu del Conte umira ženska in da so njeneža moža prejšnji dan v bolnišnici »zastropili«. Se isti večer je šel tja, toda le z naj-večjo težavo si je utrl pot skozi ogorčeno množico, ki se je zbrala pred okuženo hišo. Slišal je, da so moža skoraj s silo odpeljali v bolnišnico in da je tam umrl, ko pa se je kakih dve uri kasneje pripeljal bolniški voz, da bi odvedel še njegovo ženo, se je vsa množica z vso silo postavila po robu: enega stražnika so zabodli in drugi bolničarji so si rešili življenje z begom. Kakor navadno, so morali zdravnik nositi zasramovanja in povsod okrog sebe je slišal dobro znane vzdeveke: »Morilec! Zastrupilevalec! Potem ko so vsi njegovi poskusi, da bi se z njimi sprizajnil in pridobil njihovo zaupanje, docela propadli, mu ni preostalo drugega, ko da počaka Dona Dionisija. Brž ko je ta dospel, se je pozornost vseh ljudi obrnila nanj in na njegovo Madonno; popadali so na kolena v vroči molitvi in niso se prav nič več menili ne za bolnika ne za zdravnika. Žena je bila že otrpla, a utrip žile je bil še zaznaven. V trdnem zaupanju zaradi prejšnjih uspehov in je zdravnik spravil na delo. Komaj pa je svoj posel opravil, ko je njeno srce začelo pešati. Prav v hipu, ko je Don Dionisio z zmagovalnim glasom javil, da se je zgodil čudež, se je pričel smrtni boj in le z največjo muko je zdravniku uspelo, da je njeno srce toliko okrepil, da je Don Dionisio s svojo Madonno varno odšel iz hiše; zunaj

je šla za njim množica v svečani procesiji. Nekaj minut pozneje se je zdravnik izmuznil kakor tat in, da bi si rešil življenje, je stekel do vogla Vie del Duomo, kjer je vedel, da je na varnem.

Isto noč so umrli trije bolniki. Naslednjega dne je napel vse svoje sile, da bi pregovoril Dona Dionisija, naj ne hodi več z njim; toda vse je bilo zastonj. Vsak bolnik, ki ga je tisti dan obiskal, je umrl pred njegovimi očmi.

Krila, ki so ga nosila v teh čudovitih dnevih, so se pobesila in zvečer je z Donom Dionisijem ob strani romal domov. Bil je do smrti pobit. Voščila sta si lahko noč pred kapelico Madonne del Buon Cammino. Tedaj pa je zdravnik v utripajoči svetlobi brleče svetilke pred svetim znamenjem videl, da se je smrtna bledeca razlila po prijateljevem obrazu. Starec se je opotekel in se zgrudil z Madonno v rokah. Zdravnik ga je nesel v kapelico in ga položil na slannato postelj za zaveso, kjer je navadno spal Madonno del Buon Cammino je skrbno postavil na podnožek in majhni svetilki, ki je brlela nad njegovo glavo, prilil malo olja za dolgo noč. Don Dionisio mu je pokazal z roko, naj ga pomakne nekoliko bliže in zdravnik je zvelkel posteljo prav pod podobo. »Kako je lepa, kako je ljubezniva!« je dahnil s slabotnim glasom. Ležal je negiben in tih, oči pa je imel uprte v svojo ljubljeno Madonno. Zdravnik je stonel ob njegovi postelji vso dolgo noč, medtem pa je Don Dionisio čedalje bolj slabel in nazadnje postal mrzel. Ena zaobljubljena sveča za drugo je migo-

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Ljubljana, 1. septembra. Doslej je tržni urad določal najvišje dopustne cene za zelenjavo, sadje, sočivje ter za razne druge sadeže na sejah, ki so bile ob ponedeljkih in nanje vabljeni predstavniki gospodini, torej zastopnice najvažnejših ljubljanskih ženskih društev, zastopnice in zastopniki prodajalcev, zelenjadarjev, sadjarjev, zeljarjev, seveda pa tudi zastopniki delavstva, ki ga je imenovala že prejšnja Delavska zbornica, sedaj ga pa poškili tudi njena naslednica Pokrajinska delavska zveza. Ker se je pa pokazalo, da po sejah ob ponedeljkih javnost prepozno zve za najvišje cene, bodo odslej seje tega odbora že ob petkih.

Po pooblastilu Visokega Komisarata je v petek mestni tržni urad spet določil najvišje dopustne cene raznim pridelkom, dogovorno z zastopniki konzumentov, prodajalcev in producentov ter je te cene tudi že odobril Visoki Komisarjat z odlokom št. 810.

Menda ni več treba opominjanja in opozarjanja, da dražje kot določajo te najvišje cene, nikdo ne sme prodajati in prav tako tudi ne kupovati, pač pa seveda lahko prodaja in kupi ceneje, saj bo vsaj nekaj cen med tednom gotovo še padlo.

Tako kupovalke kakor prodajalci in prodajalke so pa tudi že poučene, da je na ljubljanskem živilskem trgu nadzorstvo prav zelo pogojeno. Brali smo že celo tudi o prav strogi kazni zaradi nedostojnega vedenja, ki se je razpaslo med prodajalkami in tudi med kupovalkami. Po tako strogih kaznih, visokih globah in celo po zaporih bo na živilskem trgu kmalu utihnilo zmerjanje in prenehanje bodo morale na vsak način tudi še hujše žaljivke, predvsem pa izgrede in dejansko obračunavanje. Enako strogo kot predrago prodajanje bo pa koznovano tudi preplačevanje. Zato naj pa gospodinje pazijo na maksimalne cene in blaga nikakor ne plačujejo dražje kot določajo od Visokega Komisarata odobrene in dogovorno določene najvišje cene. Nadzorstvo na trgu bo namreč pomnoženo in tako poostreno, da bo marsikaka gospodinja, ki se puli za blago s preplačevanjem in s tem draži živila manj premožnim slojem, prav bridko obžalovala, ker bo globa ceno predrago plačanega blaga gotovo vsaj podesetorila ali pa spremenila celo v brezplačen odhod za zamreženimi okni. Da bodo pa prodajalke in prodajalci ter prekupevalci in kupovalke vso to strogost razumele, naj preberejo v ljubljanskih listih poročila, kakšnega mnenja je apelacijsko sodišče o teh zadevah. Kazenski senat apelacijskega sodišča je namreč nasproti sodbam okrožnega sodišča sedaj zavzel načelno stališče. — V svojih končnoveljavnih in pravomočnih sodbah je s poudarkom naglasil načelo, da je zelo nujna potreba določevati nasproti navijalcem cen in verižnikom z življenjskimi potrebščinami res strožje in višje kazni, kakor je bila dosedanja praksa, in to iz razloga, da ne ostanec od oblastev objavljenih uredbe o pobijanju draginje samo na papirju, marveč da v resnici in dejansko zajame val draginje in prepreči vsako podraževanje najnujnejših življenjskih potrebščin. Strožje kazni so zato povsem utemeljene. — Tudi niso nadalje za navijalce in verižnike umestne pogojne kazni, čeprav so bili obtoženci obsojeni prvič pred sodiščem in so bili doslej nekaznovani in bi bili lahko deležni dobrote kazenskega zakona o pogojnih kaznih.

Apelacijsko sodišče je dalje osvobodilo načelo, da ne gre pri kazenskih zadevah proti navijalcem upoštevati nabavne cene živil, kakor so jih kupovali obtoženci, marveč je treba naglasiti stremiljenje uredbodajalca, da se mora prodaj

alec živil strogo držati okvira najvišjih cen in da mora pri nakupu živil prav ta okvir vzeti v kalkulacijo in kupovati blago po takih cenah, da bo dosegel primeren dobiček. Trgovska kalkulacija o dobičku je dovoljena za določitev cen le pri blagu in predmetih, ki ne spadajo pod določila o najvišjih cenah. Zato je te dni apelacijsko sodišče razveljavilo nekatere sodbe glede pogojnih kazni, ki jih je spremenilo v nepogojne, ter je dalje še povišalo od prevega sodnika določene zaporne kazni. Te kazni so bile prav znatno zvišane, tako n. pr. je bila neki obtoženki, prodajalki zelenjave, kazen, poprej določena na 7 dni zapora in 114 lir denarne kazni, pogojno za eno leto, kar zvišana v nepogojno kazen na 15 dni zapora in 1000 lir denarne kazni.

Naravno, da se bo tudi tržni urad držal tega načela, zato pa zadnjikrat opominjamo naše prelahkomiselnice kupovalke in prodajalke, naj se od svoje sebičnosti nikakor ne dajo zapeljati, ker bi jih preziranje strogih predpisov najvišjih cen preveč drago veljalo.

Od ponedeljka 1. septembra pa do ponedeljka 8. septembra naj upoštevajo torej naslednje za ta teden določene najvišje cene: domači krompir 1.10 L na drobno, kakor je določeno v maksimalnem ceniku Vis. Komisarata št. 3; koleraba 1 L; rdeča pesa 1 L; nizki stročji fižol 1 L; visoki stročji fižol 2 L; rdeči korenček brez zelenja 2 L; rumeno korenje 0.50 L; zeljate glave na drobno 0.80 L za kg; ohrovt 1 L; glavata solata 2.50 L; endivija 2 L; kumare 1.20 L; kumarice za vlaganje, ki jih gre okrog 30 na 1 kg, 3 L; majhne kumarice za vlaganje, ki jih gre okrog 125 na en kg, 8 L; jedilne buče 0.5 L; čebula 1 L; salata 2 L; česen 2.50 L, za kilogram, da posamezna glavica, kakršnih gre okrog 25 na en kg, velja je 10 centesimov; grah v stročju 2.50 L; luščeni grah 3.50 L liter; melha špinaca 2.50 L; trda špinaca 1.50 L; kislo zelje 3 L; kisla repa 1.50 L; domači paradižnik 2 L; lisičke liter do 1 L; štorovke kg do 2 L; nerazviti jurčki za vlaganje z zaprtim klobukom 10 L; razviti jurčki z odprtim klobukom 6 L, saj je treba razrezati in posušiti najmanj 10 kg svežih jurčkov za en kg suhih gob, ki jih sedaj prodajajo po 60 L; suhe namizne maline liter 3.50 L; mokre maline za vkuhanje kg 3.50 L; domača jabolka, namizna I. vrste 3 L, II. vrste 2 L; domača nagnata, obtočena, črvena in nedozorela jabolka za vkuhanje 1.50 L; domače breskve 3 L; domače rumene slive 3 L; domači ringlo 3 L; domače češnje 3 L; domače hruške 2 do 4 L. Opozorjamo vse prodajalce sadja, da morajo tudi vsi kmečki prodajalci imeti cene sadja napisane enako kot branjevi.

Ker je prepovedana prodaja smetane in surovega ter kuhanega masla, seveda ta prepoved velja tudi za ljubljanski trg in bo zato to blago na trgu takoj zaplenjeno. Smetano bo mestni tržni urad razprodal in izkupiščil izročil mleškemu fondu pri Prevodu. Ne nosite torej na trg smetane in presnega ali kuhanega masla!

Koledar

Danes, ponedeljek, 1. septembra: Egidij, opat.

Torek, 2. septembra: Štefan kralj.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

Vpisovanje v šolo Glasbene Matice ljubljanske se je začelo danes in bo trajalo do vseh četrtka 4. t. m. V petek 5. t. m. bo razdelitev učencev posameznim učiteljem in določitev urnika za vse predmete. Takoj nato bo začel redni pouk. Vse podrobnosti daje pisarna Glasbene Matice v Vegovi ulici 7-I.

Prodaja olja. — Prehranjevalni zavod Visokega Komisarata za ljubljansko pokrajino sporoča z ozirom na vprašanje Zveze trgovskih združenj, da bo počenši z oktobrom t. l. delež olja na živilskih nakaznicah izražen v centilitrih. Trgovci na drobno smejo v mesecu septembru prodajati imetnikom živilskih nakaznic olje po meri namesto po teži in sicer tako, da odgovarja okroglo 10.8 centilitrov 100 gramom olja.

Živilske nakaznice skrbno hranite in varujte, da jih ne izgubite ali ne pokvarite, ker za izgubljene ali kako drugače uničene nakaznice nikakor ne bo mogoče dobiti drugih nakaznic, ker jih mestni preskrbovalni urad ne sme izdajati. Vse prebivalstvo naj se ravna po tem opozorilu, ker za izgubljeno ali uničeno živilsko nakaznico ni nobenega nadomestila.

Visoki Komisarjat za ljubljansko pokrajino poziva vse imetnike »Ribalovnic« in »Ribarskih izkaznic«, ki so jih izdala bivša jugoslovanska upravnica oblastva za ribolov v letu 1941, da jih v lastnem interesu čimprej predložijo zaradi prežigosanja svojim pristojnim občinam, upravnim oblasvom I. stopnje.

Metlika

Delo na novi cesti Drašiči-Krmačen se je začelo nadaljevati in je zaposlenih ok. 60 delavcev, ker je bilo za to cesto odobrenih 485.000 lir. S to vsoto bodo cesto uredili za promet do »Potokac«, tako da bo del proti vasi Drašiči služil za promet še letos.

Nekateri posestniki in vinogradniki, ki imajo vinograde v Repici, so vložili prošnjo na Visokega Komisarja za novo traso ceste, zaradi katere se je storilo že prej več prošenj, pa vse brez uspeha. Sedaj pa je Ekse. Visoki Komisar ugodil njihov želji in poslal višjo komisijo na ogled na kraj sam. V komisiji so bili načelnik teh. odd. g. inž. Rueh in inšpektor inž. Porenta, ki sta si ogledala teren in krajevne razmere ter ugotovila, da je prošnja utemeljena. Nova trasa ceste bi ugodila večini ljudstva, ki od sedanje trase ne bi imelo skoraj nobene koristi. Ostali bi namreč vsi klandi do vasi Zelezniški in v Repici. Trasa je vodila preizkušeno in po takih mestih, ki res niso za cesto ugodna. Ako pa se cesta izpelje nekoliko višje, se bo približala vasi Zelezniški in vinskim goricam v Repici. Tudi regulacijo struge izvirka Metlice so začeli in je tudi tam zaposlenih večje število delavcev.

Že črček prepeva po naših goricah in nazznanja, da je začelo zoreti grozdje. Včasih se je v tem času dobilo že dovolj zrelega grozdja, letos pa komaj tu pa tam kakšen zgodnji grozdek.

Igor Zagrejen:

Zavetje v pečevju

To pa je dejal s takim glasom, da je Lizi šinila kri v glavo in od hvaleznega veselja burno udarilo srce.

Vresk je nosil okrog hiše in po poljih resen obraz, na tihem pa se je smejal sam pri sebi, molil fige sosedom in samemu sebi, češ, toliko si hotel prebrati, toliko si imel proti njej žalega in nejevernega, no, pa zdaj pogled! Kje pa še najdes kakšno bolj ubogljivo, bolj ustrežljivo, pripravno, skrbno in boga-bojevo? Ti presneti Tone, dobro si izbral! Kakor nalašč bo za Vreskovino, ko se še malo bolj privadi ukazovati družini. Pa kako je lepo sramežljiva in tiha! Presneto babje čenče, ki so jo hoteli orisati, da se le dela tako! To je še dobro, da človek ne da na ženske marnje! Le škoda, da rajne ni več! Ta bi bila vesela! Kako bi zdaj lepo sedela skupaj in se veselila, da so se mladi tako s pridom zavzeli za tisto, kar sta onadva spravila skupaj! Tudi Toneta skoraj ni več moč spoznati! Nikoli se še ni tako držal doma in se tako gugal pri delu.

Pa kako skrbno se mlada briga za njegovo bolezen! Kar dobro mu de, ko ga previje. Bošče videli, da se mu bo noga še zacelila!

Poletje je šlo mimo in jesen v delu.

Dan je bil dnevu podoben v zadovoljnim trudu in krotkem veselju. Pozimi je Liza zanosila.

Zima je bila mrzla, jasna.

Začel je se suh mraz po neznanskih nallivih, ki se kar niso hoteli ustaviti, ko je bilo treba po bregu prestaviti stozo za silo ne enkrat ali dvakrat, ker je v prejšnji zdrčevalo, da ni bilo hoditi več čeznje, — ampak po petkrat in še večkrat. Blato je skrepenelo, ko se je vleglo nad gore čez in čez enakomerno sivo in pusto nebo. Veter je nehal in luže so se pokrile s škralupom. »Hrest, hrest« je delalo, kadar se je kdo z višave odpravil v vas ali k fari. Iz hleva se je z dimom valila gorkota, duh po gnoju je mečil mrzlo suhoto, ki je rezala v nosnice ter ušesa in tiščala v glavo. Ob živi vodi se je tu pa tam pri robu nabral skrehani led, ki je bil videti kakor razpokane ustnice. Olesenelo steblovje je tičalo v bleščočih, ledenih škorenjih. Kadar je po bridko mrzli noči posvitilo sonce, bila sta hrib in dol bela od ivja. In pod plavim nebom so se v sivih golih stenah lesketali pomrzi curki, da je jemalo vid.

Tu pa tam je spet odjenjalo, kakšno popoldne je bilo še čisto gorko, tako da je Liza staremu Vresku pomagala ven

pred hišo, da se je v zavetju grel na soncu kakšno urico, vpraševal to in ono, malo pogodel, spet utihnil, premišljeval, zakinkal za kratek čas in nato s svojimi sivimi, še zmerom bištrimi očmi stregel vršace, okrog katerih so se prevlekovali beli, pohlevni in premraženi oblaki. Kadar pa mu je začela nagajati senca starega golega oreha, ki nikdar ni nič rodil, pa jo je že prineslo iz hiše ali pa izza kakšnega ogla, da ga je spet pravi čas spravila nazaj v izbo. Če se je kdaj, kadar ga je zunaj od gorkote premagal spanec, opackal s čkovo slino, ga je lepo očedila brez žale besede.

Njej ni rekel nič, če pa ga je kdaj prišel obiskat kak sosed, so ga bila polna usta hvale, če je ni bilo zraven. Po tem, kako je pogledal, rekel kdaj sam od sebe kakšno reč, o kateri se ni govorilo, in se vedel, ko se je videlo, da pri hiši ne bo manjkalo ne platna, ne luči, da se prešči lepo rede, da je živina oskrbljena kakor treba, da je drva in šibja dovolj, da bo Vreskovina brez skrbi preživela zimo, tudi če se potegne tja v mali traven — po vsem tem pa je Liza dobro čutila, da po malem prirašča staremu na sree. Neznansko je bila vesela, ne samo zaradi sebe, ampak tudi zaradi Toneta in tiste, ki ga bo stari Vresk že kmalu lahko ušel in pestoval.

»Oh, Tone, Tone,« je včasih vzdihnila, ko je ležala pri možu in ga božala po kosmatem licu ter voljnih očeh s svojo udelano, hrapavo, nežnostno prav malo vajeno roko, »nikoli si ne bi mi-

slila, da bo na svetu tako lepo!«

Stisnila se je k možu, naslonila svoje čelo k njegovemu, potegnila roko izpod odeje in ga z njo objela okrog vratu. Tone pa jo je božal po laseh s svojo trdo, veliko šapo, poljubljal na čelo, usta, oči; dosti okornih, pa lepih besed, saj jih je narekovalo srce, sta si povedala vsak večer, potem pa sta drug ob drugem zaupljivo zaspala.

Na izbi pa je v temi marsikakšno uro pregledal stari Vresk; nogo mu je grel vroč kamen, ki mu ga je Liza zavila v stare čunje. Tako je bilo prijetno, da ga je kar obšlo nekaj otroškega, kakor da bi šlo za kakšne strahove ali kaj. Rjuho si je potegnil čez glavo, se spustil z zgavlja dol po postelji bolj proti vnožju, vse mu je šlo na smeh in fletno. »No, zdaj pa le prid, ti božja dekla, kar spusti jo, Gospod Bog, če je taka tvoja volja! Moja dva otroka bosta prav taka delavca, naravnost po Tvoji volji kakor si nam ukazal, da moramo moliti in garati! Še na mar mi zdaj ne pride, da bi kdaj Vreskovina prišla v Liza. Bogaboječja sta in pridna in Liza ve, kakšno ravnanje je prav za starega človeka! Ti, Bog nebeski, ki si imel rad mene in moje rajnko, naredi, da tudi tema mojima doema ne bo nič hudega! Varuj nas vsega hudega in prizanesi, če bi tudi kdo od nas malo skočil vstran, saj veš, kakšni smo, slabotni pred skušnjavo, čeprav s srecem ne mislimo nič hudega!«

Tako se je v temi kakor otrok prosto in brez sramovanja, češ, tako govorjenje

se za toliko starega človeka že ne spodobi — pogovarjal s tistim, ki ravna človeška pota, nalaga skrb in trpljenje in deli veselje. Marsikdaj se je v duhu obrnil tudi h raniki kakor bi bila živa zraven njega. Nekomu je moral stresti in razkazati svojo zadovoljnost in srečo. Nazadnje pa ga je zmanjkalo v spanju brez sanj.

Nekaj dni, res je bila že prav pozna jesen, je bilo čisto tih. Nobena reč se ni zganila. Tako je bilo kakor bi se bil še čas ustavil.

Potem pa je neko dopoldne zaškrobotalo po suhem listju, kjer ga je še kaj bilo po drevju in grmovju. Zaprasketalo je po zamrzlih tleh, drobna zrnca so odskakovala. Kmalu je bila zemlja za prst na debelo pokrita z babilim pšenom. Oblaki, ki so to reč kar na lepem pristresli, so bili kmalu mimo. Ponoči pa so okrog hiše začele prve sledi divjačine, ki je iz goščav prišla stikati za jedjo k ljudem.

Še je potem kakšen dan posijalo sonce, toda bilo je že čisto brez moči in takrat je vselej tudi neusmiljeno brilo. Videlo se je, kako je po vrhéh premetaval visoki vihar vrtince novega, komaj pred dnem zapadlega snega.

Neki dan pa se je pred večerom nenadoma stemnilo. V gorah je šumelo, v hiši so že pred nočjo prižgali luč.

Mrliški prt je drugo jutro posvetil z negotovim svitom v izbo. Čez noč je zapadel debel sneg.

(Dalje prih.)

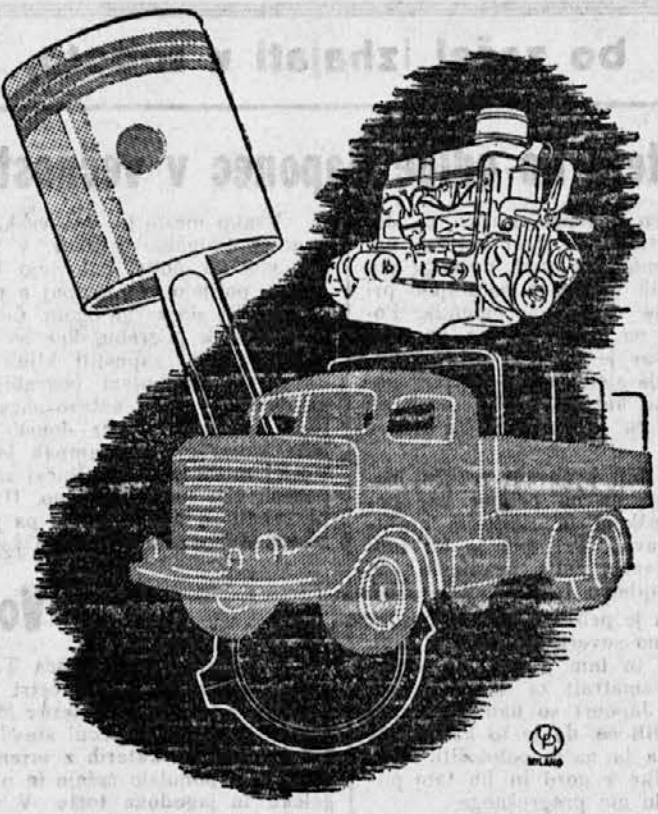
L'alluminio nelle autovetture

L'alleggerimento razionale di una vettura, col massimo impiego di leghe di alluminio, produce dei vantaggi enormi non solo nel campo economico ma anche in quello tecnico. Dall'aumento di rendimento del motore alla maggior maneggevolezza e dolcezza di guida; dalla riduzione del consumo di carburante al minor logorio dei cerchioni e delle gomme; dal grande alleggerimento della carrozzeria alla sua più bella estetica aerodinamica, dalla facilità di montaggio a quella di riparazione. L'alluminio con le sue leghe offre al costruttore moderno le più impensate risorse di fabbricazione ed i massimi vantaggi.

Alluminio-Aluminij

METALLO DEL DOMINIO-GOSPODUJOČA KOVINA

E' COMPLETAMENTE ITALIANO-JE POPOLNOMA ITALIJANSKA

Aluminij pri avtomobilih

Pametna razbremenitev vozila s kar največjo uporabo aluminijevih spojin daje ogromne koristi ne samo v pogledu ekonomičnosti, ampak tudi tehnike. Od povečane zmogljivosti motorja do večje okretnosti in lahkotnosti krmila; od zmanjšane porabe goriva do manjše obrabe koles in plaščev; od velike lahkote ogrođa do njegove lepše aerodinamične oblike; od lahkega sestavljanja do lahkega popraviljanja. Aluminij s svojimi spojinami nudi modernemu graditelju najbolj nepričakovane možnosti obdelave in velikanske koristi.

Andrejčkov
J o ž e :

Žalost in veselje

R o m a n
v s l i k a h

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

bo začel izhajati v soboto, 5. septembra! Ne pozabite naročiti „Slov. dom“!

Potem ko odide Japonec v večnost

V starih časih so pokopali mrljca na Japonskem prvo noč po smrti, in sicer skrivaj, navadno med 12 in 2 ponoči. Ostanek nočnega pogreba so svetilke, ki jih še danes porabljajo pri pogrebu. Ščasoma se je navada spremenila. Pogreb so začeli odlagati na ugodnejši čas, posebno pri višjih stanovih. Cesar je bil celo začasno pokopan in je šele pozneje sledil pravi državni pogreb. Včasih je preteklo kar po več mesecev ali celo let, preden je bilo vse pripravljeno za njegov pogreb.

V davnih časih so bili v navadi različni načini pokopavanja. Mrljca so na primer kar potopili v morje. Pri otoškem in ribiškem prebivalstvu je to čisto naravno. Pri tem je bil tudi budizem odločilen. Največja želja nekaterih budistov je bila, da bi njihovo truplo požrle ribe.

V 13. in 14. stoletju je prišel v navado gozdni pogreb, ki je ponekod na severu še danes v rabi. Mrljca so nesli v gozd in tam pustili, da so ga raztrgale zveri. To so smatrali za daritev gozdnim bogovom. Tedanji Japonci so namreč zaradi zveri veliko trpeli. Mislili so, da je to kazen bogov, katere so hoteli na ta način potolažiti. Večkrat so nesli celo bolnike v gozd in jih tam pustili. To se jim ni zdelo nič pregrešnega.

Danes pa je najbolj razširjeno sežiganje mrljcev. Velik vpliv na sežiganje je imela tudi budistična vera. Za cesarski dvor je bilo sežiganje 1000 let v veljavi. Šele leta 1655 je bil prvi cesar pokopan v zemljo.

V prejšnjih stoletjih je bila tudi navada, da so koga živega pokopali. Če je umrl kakšen velikaš, so s njim vred pokopali večje ali manjše število njegovih podložnikov, da bi bili na drugem svetu umrlemu na uslugo. Včasih so izvršili samomor tisti, ki so hoteli veljati za najbolj zveste svojemu gospodu. Kadar je umrl kakšen knez, se jih je po 15 do 20 ločilo na ta način od tega sveta.

Japonci so od nekdaj zelo malo cenili življenje in vedno so se našli takšni, ki so bili pripravljeni za javni blagor žrtvovati svoje življenje. Če je reka podrla jezove, ali so se podrli mostovi ali večje stavbe, so imeli takoj razlago: Bogovi se jezijo. Treba jih je umiriti. Toda ne z navadno daritvijo, ampak s človeškim življenjem. Tiste, ki so se prostovoljno javili, so zagreblili ali zazidali v temelje stavbe in mislili, da so s tem bogovi potolaženi in da bo zdaj stavba trdna. Ta običaj je bil v navadi do srednje preteklega stoletja. V Osaki stoji na mostu čez reko Jeddo spomenik županu tega mesta, ki se je na tak način žrtvoval za splošni blagor. Reka Jeddo je že velikokrat podrla nasipe in napravljala ogromno škodo. Starešine so se zbrali in prišli do prepričanja, da more tu pomagati le človeška žrtev. Toda kdo? Sklenili so, da naj vsakdo izmed njih vrže v reko jagne in čigar jagne ne bo zadnje potopilo, tisti naj bo žrtev. In glej, županovo jagne je zadnje utonilo. To so smatrali za migljaj bogov, da bogovi želijo, da se žrtvuje župan. Ta je res žrtev sprejel in se dal zazidati v nasipe. Hvaležni meščani so mu postavili spomenik.

V novi Japonski kaj takega ni več dovoljena. Kljub temu je to praznoverje med ljudmi zelo vkoreninjeno. Pred leti so gradili železnico na Sahalinu. Treba je bilo narediti zelo visoke nasipe. Vanje so zasuli tudi dva človeka, češ da bodo tako nasipi bolj trdni. Javnosti pa so sporočili, da sta se ponesrečila. S tem je bila zadeva urejena, čeprav so vsi vedeli, kaj se je zgodilo. Toda, kaj hočemo. Bila je to vojaška železnica in ta mora biti trdna.

V starih časih ni bil za pogreb določen noben poseben spreved. Mrljca so samo odnesli, samo da so se ga znebili. Šele budistična vera je uvedla pogrebne obrede. Ti obredi pa so v raznih pokrajinah različni. Cesarski dvor pokopuje svoje mrljce po šintoističnem obredu, kar ni vseh budistom. Budizem določuje, da je treba najprej mrljca umiti v topli vodi, potem ga obleči v belo obleko, nato ga poškropiti z dišavami in ga položiti v zlato rakev. Navadno dajo mrljcu na pot še nekaj novece, palico in močne sandale iz slame, kajti na drug svet je pot dolga. Noč pred pogrebom prebijejo domači pri mrljcu.

Vsako mesto in celo vsaka vas ima svoj prostor za sežiganje mrljcev. V vaseh odnesejo trupla ven na polje, pokrijejo krsto z dračjem in lesom, polijejo vse skupaj s petrolejem in zažgo. Najstarejši sin zažge ogenj. Če umrje otrok, starši ne gredo k pogrebu, ker so užaljeni, da se jih je otrok upal zapustiti kljub njihovi volji.

Nekaj ur potem pograbijo pepel skupaj in ga denejo v žaro, katero shranijo v vaškem svetišču ali pa tudi kar doma. Japonska rakev ni taka kakor pri nas, ampak je tako narejena, da v njej mrljci sedi. — Običaj zahteva, da se izvrši pogreb čim bolj veličastno. Družina ima dolžnost poskrbeti za to. Zanimivo pa je to, da domači ne smejo javno pokazati svoje žalosti, kazati morajo

Vojaki v Budovem svetišču

Iz belgrajskega središča Terazij se peljemo s cestno železnico komaj četrt ure po široki Aleksandrovi cesti v predmestje Mokri Lug. Človek se znajde neposredno sredi številnih belgrajskih letnih sejmov, na katerih z orientalsko zgornostjo prodajalci ponujajo češnje in narančice, race, nagelčke in jagodove torte. V potu svojega obraza se mora človek preriniti skozi gosto množico, preden lahko spet za zadnjo prodajalno nekoliko zadahne. Veselo presenečen tam poroma pogled čez ljubko dolino. Na nežnih višinah so prilepljene belo svetleče nasebine.

Največja nasebina Kalmikov v Evropi

Iz ene od teh nasebin, ki je nekoliko skrita za češnjami moli k nebu »kitajski stolpe«. Okrog tega stolpa je razprostranjena največja nasebina Kalmikov v Evropi. Nad tristo sinov mongolskega osvobodilca Džingiskana se je tu naselilo.

Pred mnogimi stoletji so njihovi predniki pašli živino po neskončnih sirjavih tibetanske planote. Po dolgih blodnjah so se naselili ob Donu. Toda tudi tu niso našli dokončne domovine. Ruska revolucija jih je spet prisilila, da so se izselili. Z armado generala Vrangla so prišli v Srbijo. Nekaj od njih je sprememb polna uroda povojnih časov poglala daleč ven v svet. Šli so v Francijo, na Poljsko ali pa v Bolgarijo. Večina pa je ostala v Srbiji in tam utemeljila v belgrajskem predmestju Mokri Lug, nasebino, v kateri naprej goje svoje šege in običaje, kajti ta peščica raztresenih Mongolov, ki se sami sebe nazivajo »Halmyk« — stara azijska beseda, ki pomeni ostanek, se čvrsto drži svojega izročila ter kaže tako ob robu jugovzhodnega evropskega vlemesta svojevrsno podobo.

Od stepnega jezdeca do kočijaža

Nerodne poljske poti vodijo v oddaljeno nasebino. Pobčki s poševnimi očmi slone ob vrtnih plotovih ter opazujejo s stoicno ravnodušnostjo Azijati tuja. Drugi se poče po travi in neka stara ženska kadi pipo ob vratih nizke hiše. Može nimajo nobene zveze z bojevitimi izročili velikega mongolskega osvobodilca. Postali so kot kočijaži ali krojači mirni meščani te dežele. Mlado dekle nam pokaže pot k njihovu vrhovnemu svečniku v malem Budovem svetišču, ki je bilo postavljeno iz njihovih lastnih sredstev in z japonskimi darili.

V svetišču Dalal-lame

Z globokim poklonom nas povabi bakša — tako se imenuje drugi vrhovni svečnik — k vstopu v svetišče. Čudovito pisana slika se nam odpre pod kupolo kitajskega stolpa. Na stenah vise med slikami Dalal-Lame, Bude in vrhovnega svečnika male, umetno tkane stenske preproge, pisani trakovi vise s stolpa in prinašajo moten sijaj v magično mračno sliko. Sredi prostora stoji širok lesen divan, na katerega se vleže vrhovni svečnik, kadar opravi svoje molitve. Nasproti vhoda je oltar, okrog katerega so razpostavljene umetno izdelane podobe Bude in Dalal-Lame. Mnogo srebrnih posodic stoji pred slikami; to so daritvene posode.

Vrhovni svečnik govori neko zbudovavčino ruskega in srbskega. Na spoštljivih kretnjah, s katerimi nam razlaga predmete, ki so mu sveti, spo-

celo vesel obraz. Da družina žaluje, pokažejo na ta način, da na zunanja vrata pritrdijo list papirja, na katerem je napisano, da družina žaluje.

Takšen pogrebni obred je bil v rabi skozi 1000 let. Zadnjih 300 let pa si je določila šintoistična vera svoje posebne pogrebne obrede. Po šintoističnih pogrebnih določilih se truplo ne sme sežgati. Rakev je dolga, tako da mrljci leži. Namesto svetilk rabijo šintoisti sveče. Pri obredih rabijo samo japonske besede, dočim molijo budistični bonci v tujem jeziku, tudi godbo uporabljajo domačo, dočim budisti kitajsko itd. Zanimivo je, da prepuste šintoisti svoje mrtve samim sebi in se ne menijo več zanje, kajti po njihovem prepričanju mrtvi ne rabijo pomoči živih, ker postanejo takoj po smrti bogovi. Tudi za umrlega cesarja ne molijo. Če gredo kdaj na grobove mrtih, molijo samo za svoje lastne zadeve.

znamo, kako zelo jih spoštuje. In če se kdo kdaj nasmehe nad skromnimi žrtvami, ki jih Kalmiki darujejo svojemu bogu, potem govori svečnik o smislu teh žrtev: on prav dobro ve, da veliki Buda ne rabi teh posodic z vodo, toda vsak mu mora žrtvovati, da dokaže spoštovanje in ljubezen do njega. Buda spozna že v sami dobri volji dobro dejanje in tako mora vsak po svojem premoženju

Boji in napor nemških divizij na poti do Gomela

V listu »Donau Zeitung« posebni nemški poročevalec z vzhodne fronte piše o bojih pri Gomelu takole:

Gomel, to ime pozna vsak vojak ob srednjem Dnepru. V Gomelu je bil glavni stan maršala Timošenka, vrhovnega poveljnika v sredini boljše zahodne fronte. Od tod je hotel zadržati nemške armade, jim pasti v bok ter jih odrezati od njihovih zvez z zaledjem.

Samo ena nemška konjeniška divizija je v prvih dneh branila te kraje pred množičnimi boljševiškim napadi ter tako varovala južni bok oklepnih in motoriziranih zborov, ki so neglede na levo in na desno poznali eno samo geslo: »Naprej, naprej!« Daleč razpršeni eskadroni, ki so morali ponekod braniti prostor 150 km v globino, so se zakopali ter se branili v ogorčenih bojih pred človeškimi plazovi Vzhoda. Ti valeči se plazovi so se topili v snopih strojniškega ognja.

Potem je prišla sem pehota. V odsek, kjer je bila prej konjeniška divizija, se je razlil armadni zbor. Njegove divizije so sprejele Timošenkov napad in ga vrgle nazaj. Ko se je bila bitka za Smolensk, je moral armadni zbor vzdržati in biti pri miru. Z nestrpnimi srci so ležali strelci v teh dneh v rovih, se potili v žgočem soncu, zmrzovali v mrzlih nočeh ter si ovijali glave v šatorska krila, kadar je nevihta razlila nanje svoje nalive. Z gorečimi očmi so gledali proti jugu. Tam je bil Gomel, tam je sedel tudi maršal Timošenko.

Ze drugi dan je bila važna cesta med Mogilevom in Gomelom na vzhodnem bregu Dnepra skoraj tik do Gomela očiščena sovjetov. Globok klin se je zaril tod v fronto nasprotnika. Zbor je zavil proti zahodu ter je ustvaril skupaj z zborom, ki je prihajal od zahoda, jugovzhodno od mest Rogachev in Slobin, kotel, v katerem so bili ostanki šestih divizij. Na tisoče ujetnikov so privlekli iz gozdov in močvirij.

Med tem pa je neka konjeniška divizija prodrla ob cesti dalje proti jugu. Sovjetske čete so se umaknile skoraj tik do Gomela. Drobci pokajočih bomb so trgali in mesarili ljudi, konje in vozila. Protiletalske baterije, traktorji, tovorni avtomobili in osebni avtomobili so stali tam. Nikjer ni bilo videti njihovih vozilov.

Z natančnostjo, ki je ni mogoče posneti, slede tisti, ki so v zaledju, onim, ki so spredaj na fronti. Vse službe potekajo brezhibno. Kdor je jutraj, ko se je vozil s svojim municijskim vozilom s četami, ki so se borile, gledal mimirana mesta, požgane mostove, ovire na cestah in velike jame ter komaj, komaj prihajal naprej po nešteti ovinkih, ta popoldne že najde popolnoma zgledeno cesto.

Naši vojaki so si izboljšali pot v Gomel. Timošenko, maršal in junak Sovjetske Zveze, ki

darovati posodice vode, bogati riž, kruh, dragocena olja in lepo dišeče palčice.

Pod stropom visi velika bela steklena krogla, v kateri se zrcali vse, kar se godi v prostoru. Ta krogla ponazarja božje oko, kajti kakor se vse zrcali v krogli, tako bog vidi vse, kar ljudje počenejo.

Kljukasti križ pri Budi

V kultu tega delavnega ljudstva človek zdaj sreča sončno kolo, iz katerega se je razvil kljukasti križ.

Tudi v originalu Budovih spisov se nahaja znamenje kljukastega križa. Vrhovni svečnik pokaže nemškemu vojakom dragoceno kopijo originala. Iz mnogih pisanih svilenih prtov, v katerih so skrbno zamotani listi spisov privleče na dan list s kljukastim križem.

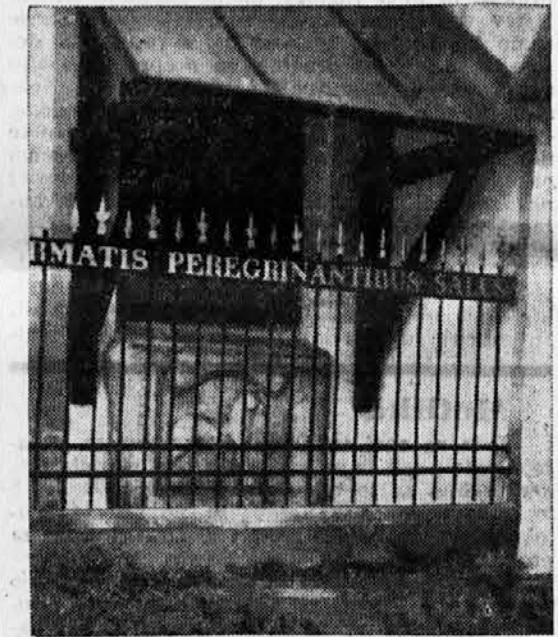
Po nazoru budistov simbolizira kljukasti križ razum in moč. Če se hoče mlad par poročiti, potem na svečnikov divan napravijo iz riževih zrn obliko kljukastega križa. Na to znamenje se potem ženin in nevesta vsedeta in s tem je poroka končana. Ta ceremonija naj mlademu paru podeli na skupni življenski poti razum in moč.

Kadar stopi v svetišče posebno visok gost, potem vzame svečnik dve kakor roka veliki obredni pspodi, ki prekrizani dasta obliko kljukastega križa. S tem hoče označiti, naj bi bila njegovemu gostu podeljena razum in moč.

je hotel zadržati zmagovalno napredovanje nemški čet, zdaj beži. Niti najhujše teroristične metode komisarjev niso na tem odseku mogle zadržati zloma. Nič jim ne pomaga, če jemljejo s seboj moške med 16. in 55. leti, ko se umikajo iz vasi, da bi jih pozneje uporabili kot nadomestek za izgube. Taki obupni ukrepi ne morejo zadržati usode.

Dentist Pleničar Vladimir

sprejema od 7—9 in od 13—19. Izven teh ur po dogovoru. — Ljubljana, Škrabčeva ulica 10 (Pod Rožnikom)

Grob nesrečnega poljskega kralja Boleslava II. »mutca osojskega«, v samostanski cerkvi v Osajah. Okoli njegove skrivnostne in mračne usode se plete velik del dejanja v našem novem zgodovinskem romanu »Osojani«. Roman bo začel izhajati v soboto, 5. septembra.

Zahtevajte povsod naš list!

G. L. Bonelli:

Črni križar

Zgodovinski roman

Tu se jim je odprl prekrasen pogled na Jeruzalem in na vso okolico. Okrog mestnega obzidja je že taborila krščanska armada. Z lahkoto je bilo mogoče razločiti razvrstitev raznih poveljnikov. Na severu ob Herodovih vratih je plapolala v vetru Tankredova zastava. V njegovi bližini so bili Angleži pod vodstvom Edgarka in Adelinga; z njimi so bili tudi Bretonci vojvode Alanskega. Od Damaškanskih vrat do Jafskih so bili razvrščeni Gotfridovi vojščaki in moštvo večine ostalih poveljnikov.

Andrej je dolgo opazoval veliko množico šotorov, ki so bili razvrščeni okrog mesta, nato je vzkliknil:

»Pri moji veri! Prepričan sem, da bo mogoče že ob prvem naskoku prodreti v mesto.

Tudi Črni križar je gledal proti mestu. Toda opazoval ni samo taborišča krščanskih borecev, ampak tudi močno mestno obzidje in veliko množico Saracenov na njem. Nato se je okrenil k svojemu opredu.

»Zdi se, da ne računaš z bojevitostjo naših sovražnikov, dragi Andrej,« je dejal. »Le opazuj obzidje in videl boš, da so postavili nanj že precejšnje število bojnih strojev, da pa naši še nimajo potrebnih priprav, da bi mogli podreti obzidje, ki je vse prej kakor slabotno. Boj bo brez dvoma zelo težak in če hočemo imeti kaj uspeha, si moramo predvsem priskrbeti nekaj dolgih lestev. Utaborili se bomo ob vzhodni gore in napravili uspešen bojni načrt.

Andrej ni ugovarjal, saj je dobro poznal izkušnost svojega gospoda. Kmalu je mogel spoznati tudi, kako pravilna je bila napoved o prvem napadu križarjev na obzidje svetega mesta. Ti so v prvem navdušenju navalili na mesto brez vsakih priprav in Saraceni so jih z lahkoto zavrnil.

Prvi oddelki so pod varstvom ščitov, ki so nad njimi tvorili neprodorno streho, dospeli do obzidja in skušali s krampi in koli narediti v zidu vrzel. Toda prav kmalu se je začelo vsipati z obzidja kamenje, vrelo olje in goreča smola. Napadalcu so bili prisiljeni umakniti se. Križarjem pa ta prvi neuspeh nikakor ni odvzel poguma. S pomočjo ene same lestve, katero so imeli na razpolago, so nekateri splezali na obzidje. Saraceni sami so bili presenečeni nad takšno drznostjo. Toda svojo drznost so morali drago plačati. Branilci so s to peščico ljudi prav kmalu obratnuli.

Ostali križarji, ki so nameravali slediti prvim, so se zavedeli svoje neupravičenosti in so se vrnili v taborišče. Spoznali so, da brez bojnih strojev ne bodo ničesar dosegli, zato so se nemudoma spravili na delo, da popravijo ta nedostatek.

Toda droga nevarnost jim je grozila: žeja.

Vroče poletno sonce in južni vetrovi, ki so prinašali pesek iz puščave, so še povečali njihove težave. Potok Cedron je bil izsušen, vse vodnjake v okolici pa so Saraceni zasuli ali pa zastropili.

Tudi sedaj je bil Črni križar tisti, ki je našel rešitev iz težav. Poslal je svoje ljudi do reke Jordana in od tam pošiljal križarjem vodo, ki je bila čisto drugačna, kot so jo prodajali domačini za drag denar.

Toda Previdnost je čuvala nad krščansko armado in med tolikimi neprilikami je prišlo veselo sporočilo, ki je napolnilo vse z velikim veseljem. V pristanišče mesta Jope je prispela ladja iz Genove, z bogatimi zalozami živeža, z orožjem in z veliko zalogo orodja, s katerim je bilo mogoče zgraditi tako neobhodno potrebne stroje.

Tristo navdušenih vojščakov je hitelo nasproti Genovčanom in jih spremljalo v taborišče. Med potjo jih je napadla večja skupina Saracenov, toda kot bi mignil, so jih vojščaki razpršili.

Genovski inženirji in tesarji so se spravili nemudoma na delo in vsi križarji so jim po potrebi pomagali. Ni trajalo dolgo in krščanska armada je bila opremljena z velikim številom strojev, primernih za obleganje, kakršne so uporabljali v takratni dobi.

Ko je bilo delo končano, je Gotfrid ukazal čez noč pripeljati stroje pod obzidje. 14. julija 1099. leta so zgodaj zjutraj v krščanskem taborišču zadonele trombe in naznanjale splošen naskok. V istem hipu so se začeli pomikati proti obzidju trije orjaški stolpi, katere so genovski tesarji pravkar zgradili.

Medtem, ko je oblak pušic in kamenja deževal na branitelje, ki so se zbirali na obzidju, so se orjaški ovni, katere so ščitili pokriti hodniki, približali obzidju in začeli s svojim razdiralnim delom. Številni oddelki vojščakov so se s pomočjo dolgih lestev povzpeli na obzidje in se spustili v boj s sovražnikom.

Prav kmalu se je bitka razvnela z vso srčnostjo. V splošnem trušču ni bilo več mogoče razločiti povelj posameznih poveljnikov, ki so skušali zbirati svoje ljudi in jih postaviti v boj, kjer so se Saraceni najbolj upirali.

Toda tudi branilci so razvrstili svoje stroje ob obzidju. Kjer je bil napad kristjanov najhujši, tam so vlivali preko obzidja vrelo olje in gorečo smolo. Ves dan je divjala bitka. Oba nasprotnika sta vrgla vse svoje sile v boj, toda presenetila ju je noč, ne da bi eden ali drugi dosegel kakšen uspeh. Gotfrid je s težkim srcem dal znak za umik.

Črni križar je medtem bil v bližini Es-Savafirja, kamor se je šel prepričati o poročilu, ki ga je prejel, da se namreč bliža Saracenom ojačanje iz Egipta. Izvedel je o napadu na Jeruzalem šele naslednje jutro. Presenečen je bil, ker ni računal na to, da se bo obleganje začelo tako kmalu. Takoj je dal svoji četi povelje, da krene nemudoma proti Jeruzalemu.

Vsa četa je zdirljala v smeri proti obleganemu mestu in že kmalu popoldne prispela na cilj, medtem, ko je na obzidju in okrog njega divjala silna borba.

Z enim samim pogledom je Črni križar presodil položaj. Videl je, da so Saraceni najbolj zaposleni pri Keddarskih in Damaškanskih vratih, kjer sta napadala Gotfrid in Tankred. Nasproti Jozafatske doline pa je opazil neko točko, katero so Saraceni le malo čuvali. Takoj je imel pripravljen načrt.

Okrenil se je k Andreju in mu dejal: